Cena 20 gr.
Nr. 3 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Rok IV

RZEMIOSŁO

TYGODNIK

Organ Związku Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej

REDAKCJA I ADMINISTRACJA WARSZAWA, UL. MAZOWIECKA 1 m. 4, TEL. 665-57

KONTO P. K. O. 6066

Warszawa, niedziela dn. 20 stycznia 1935 r.

Z posiedzenia Zarządu Związku Izb Rzemieślniczych R. P.

Dnia 15 b. m. odbyło się kolejne posiedzenie Zarządu Związku Izb Rzem. R. P. pod przewodnictwem p. posła, Prezesa A. Snopczyńskiego. Pierwsza część obrad poświęcona była sprawom rachunkowym, poczem przystąpiono do dalszych punktów porządku dziennego.

Punkty: 8-my, w sprawie zryczałtowanego podatku przemysłowego od obrotu, 9-ty, w sprawie zwolnienia od obowiązku nabywania świadectw IV kategorji handlowej przez rzemieślników, posiadających zakłady rzemieślnicze a sprzedających swe wyroby na targach, 10-ty, o wyłączenie zakładów rzeźnicko-wędliniarskich z pod ustawy o zryczałtowanym podatku obrotowym oraz 11-ty o uproszczonych księgach dla rzemiosła, podajemy w dziale: Podatki i ustawodawstwo podatkowe.

W sprawie opłat za rejestrację umów o naukę w rzemiośle, Związek Izb powziął następującą uchwałę:

„ponieważ dotychczas stosowane opłaty za rejestrację umów na terenie niektórych Izb są zbyt wygórowane,

ponieważ przeprowadzana obecnie przez Związek Izb Rzemieślniczych R. P. unifikacja wzorów umów o naukę rzemiosła i ujednostajnienie procedury ich zarejestrowania pociąga za sobą konieczność wprowadzenia jednolitych opłat za rejestrację, a w końcu

ponieważ nie określono strony, która faktycznie ponosi koszta za rejestrację Zarząd Związku Izb Rzemieślniczych uchwalił przedstawić Radzie Związku następujące wnioski:

1) wszelkie opłaty pobierane za sporządzanie i rejestrację umów powinny być jednakowe na terenie całego Państwa;

2) do rejestracji umów powołane są jedynie Izby Rzemieślnicze i za czynności te pobierać mogą opłaty nie wyższe niż 1 zł. od zarejestrowania umowy;

3) dla umożliwienia kontroli nad wykonywaniem umów Izby mogą czynności ewidencyjne zlecić cechom z tem jednakże, że cechy powinny oryginały umów z załącznikami przedstawić do rejestracji Izbom Rzemieślniczym w terminie 10 dni po przedstawieniu względnie sporządzeniu umowy w cechu. Za te czynności cechy mogą pobierać opłaty nie wyższe 3 złotych od umowy, z których 1 zł. należy przesłać Izbie Rzemieślniczej łącznie z umową.

W sprawie umów o naukę rzemiosła Zarząd Związku, wysłuchawszy referatu, uchwalił:

przedłożyć wniosek Radzie Związku o przyjęcie wzoru umowy i wzoru rejestrów.

Opłaty za świadectwa o przebytym czasie nauki oraz za świadectwa o ukończeniu nauki.

1) Ponieważ z trzech poprzednio wymienionych wypadków, w których prawnie dozwolone jest pobieranie opłat za wydawanie świadectw, stwierdzających przebyty czas nauki, wydawane w razie śmierci pryncypała przez cechy lub urzędy gminne należą do wyjątkowych i sporadycznych, a pobieranie opłat z tego tytułu nie wydaje się wskazanem, za życia pryncypała tego rodzaju świadectwo ucznia nicby nie kosztowało,

2) ponieważ ponadto na terenie Rzeczypospolitej stosowane są różne opłaty

Zarząd Związku Izb Rzemieślniczych uchwalił przedłożyć Radzie Związku wniosek:

1) o upoważnienie Zarządu Związku do spowodowania wydania przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu nowego zarządzenia, celem obniżenia opłat za wydawanie świadectw ukończenia nauki,

2) o upoważnienie Zarządu Związku do wystąpienia z wnioskiem o zniesienie wszelkich opłat zarówno za uwierzytelnienie jak i wydawanie świadectw, stwierdzających przebyty czas nauki, z wyjątkiem kosztów druku i porta w wysokości 50 gr.

W sprawie rozporządzenia wykonawczego do art. 116 ust. XI ustawy przemysłowej.

1) Ponieważ art. 7-a ust. III ustawy w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet w brzmieniu noweli z dnia 7 listopada 1931 r. oraz art. 116 ust. XII rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 7 czerwca 1927 r. w brzmieniu noweli z dnia 10 marca 1934 r upoważniają Ministra Przemysłu i Handlu do wydania rozporządzenia wykonaw-

czego, dotyczącego odnośnych przepisów o zakazie pobierania opłat za naukę i bezpłatnego zatrudniania w rzemiośle.

2) ponieważ ponadto rozporządzenie wykonawcze do art. 116 ust. XI prawa przemysłowego automatycznie będzie dotyczyło również art. 7-a ust. 1 w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet w myśl postanowień ust. III tegoż artykułu,

Zarząd Związku Izb Rzemieślniczych uchwalił przedłożyć Radzie Związku następujący wniosek:

Rada Związku Izb Rzemieślniczych R. P. biorąc pod uwagę przemiany strukturalne, dokonywujące się w gospodarstwie krajowem na tle analogicznych zjawisk w skali międzynarodowej, które wyraźnie kształtują się pod znakiem konieczności ochrony i popierania drobnej wytwórczości, co w niektórych państwach znalazło już obecnie swój wyraz nawet w postanowieniach konstytucji, uwzględniając dotychczasowy stan publicznego obciążenia rzemiosła w Polsce, stwierdzając, że rygory mające na celu ograniczenie napływu terminatorów do warsztatów rzemieślniczych nie spełniły swego zadania, t. j. nie przyczyniły się do zmniejszenia bezrobocia wśród pracowników wykwalifikowanych, pełnowartościowych, a równocześnie powstrzymały proces naturalnego przyrostu młodzieży zawodowej, biorąc ponadto pod uwagę, że mistrzowie w większości zawodów opłacają dobrowolnie zajętych przez nich terminatorów, aprobuje listę rodzajów rzemiosł, które należy zwolnić od zakazu pobierania opłat za naukę rzemiosła w brzmieniu przedstawionem przez Zarząd Związku Izb.

Kredyty K. K. O. dla rzemiosła

W związku z uchwałami, powziętemi przez Kongres Komunalnych Kas Oszczędności Wojewdztw Centralnych i Wschodnich z dnia 7 października 1934 r. w sprawie polityki kredytowej Komunalnych Kas Oszczędności w odniesieniu do mniejszych przedsiębiorstw, Zjazd Prezesów i Dyrektorów Izb Rzemieślniczych z dnia 30 i 31 października 1934 r. uchwalił, co następuje:

„Zważywszy, że uchwały Kongresu K. K. O. zalecają Komunalnym Kasom Oszczędnosci w zakresie kredytowania życia gospodarczego ograniczenie się do przedsiębiorstw średniej wielkości oraz udzielanie przedsiębiorstwom tym kredytu tylko na sfinalizowanie procesu wytwórczego, Zjazd stwierdza, że uchwały te uniemożliwiają rzemiosłu w dużej mierze korzystanie z Komunalnych Kas Oszczędności, jako z instytucyj kredytowych, gdyż:

1) zaledwie drobny odsetek warsztatów rzemieślniczych może być zaliczony do przedsiębiorstw średnich, większość zaś rzemieślników prowadzi małe warsztaty, wykupując świadectwa przemysłowe 8-ej kategorji, oraz

2) warunki wytwórczoci rzemieślniczej wymagają kredytowania przeważnie w początkowym a nie końcowym etapie procesu wytwórczego, a to dla umożliwienia rzemieślnikowi rozpoczęcia wykonania zleconego mu zamówienia lub dostawy.

Zjazd stwierdza jednocześnie, że zalecenie przez Kongres Komunalnym Kasom Oszczędności udzielania rzemiosłu 6-cio miesięcznych kredytów nie uwzględnia charakteru zapotrzebowania rzemieślniczego na kredyt obrotowy, który winien być conajmniej 12-miesięczny.

Nie wchodząc w meritum podniesionej przez Kongres sprawy wysokości marży, przyznanej instytucjom kredytowym rozprowadzającym kredyty rzemieślnicze B. G. K., Zjazd stwierdza, że odpowiedzialność materjalna za udzielane rzemieślnikom kredyty nie może w powyższej sprawie odgrywać decydującej roli wobec powszechnie stwierdzonej wypłacalności rzemieślników, oraz że Komunalne Kasy Oszczędności winny niezależnie od rozwiązania kwestji marży nadal podejmować się funkcji rozprowadzania kredytów B. G. K. jako instytucje mające wobec stanu średniego specjalne zadania gospodarcze, ze względu na udział tegoż w organizacji ich środków obrotowych.

Biorąc pod uwagę społeczno-gospodarczy charakter K. K. O. oraz znaczny udział rzemieślników we wkładach Komunalnych Kas Oszczędności, przekraczający 20 milj. złotych (dane z 31. XII. 31 r.) Zjazd Prezesów i Dyrektorów Izb Rzemieślniczych daje wyraz swemu przekonaniu, że powyższe uchwały Zjazdu zostaną wzięte pod uwagę przez Komunalne Kasy Oszczędności w celu bardziej pozytywnego ustosunkowania się do odrębnych potrzeb gospodarczych rzemiosła".

Odpis powyższych uchwał Związek Izb Rzemieślniczych przesłał do Ministerstwa Skarbu i Przemysłu i Handlu, do Związku Komunalnych Kas Oszczędności oraz do Związku Związków K. K. O. z prośbą o uwzględnienie postulatów rzemiosła w zakresie kredytowania z funduszów B. G. K. i z własnych funduszów K. K. O.

Zmiana siedziby warsztatu rzemieślniczego

Ze zmianą siedziby warsztatu rzemieślniczego wiąże się sprawa zamiany karty rzemieślniczej i uiszczenia opłaty stemplowej.

W celu wyjaśnienia obu tych zagadnień Związek Izb Rzemieślniczych podaje do wiadomości co następuje:

W piśmie z dnia 27 października 1934 r. Nr. PA. II. 1/154 Ministerstwo Przemysłu i Handlu poinformowało Związek Izb Rzemieślniczych:

1) że rzemieślnik, posiadający kartę rzemieślniczą, przenosząc się do innego powiatu, przedkłada jedynie tę kartę, a nie udowadnia ponownie posiadania uzdolnienia zawodowego w sposób, przewidziany w art. 145 lub 146 prawa przemysłowego, przyczem powinna być wydana nowa karta rzemieślnicza przy odebraniu poprzednio wydanej;

2) że według pisma Ministerstwa Skarbu do Ministerstwa Przemysłu i Handlu z dnia 12 stycznia 1934 r. L. D. V. 40122/5/33 wolne są od opłaty stemplowej: a) podanie, którem osoba, posiadająca kartę rzemieślniczą dla pewnego powiatu, zawiadamia władzę przemysłową danego powiatu o rozpoczęciu prowadzenia rzemiosła w innym powiecie, i b) karta rzemieślnicza, wydana na skutek podania wymienionego pod a).

Z komisji dla rzemiosł usług osobistych

Sekcja fryzjerska

Odbyło się pod przewodnictwem p. A. Więcławskiego posiedzenie Komisji dla rzemiosł usług osobistych, sekcji fryzjerskiej przy współudziale członków Komisji, pp.: F. Aniołowicza, J. Domagały, T. Borkowskiego, B. Widzińskiego, M. Obidzińskiego, W. Klijanowicza, T. Landsbergera, Rozenbauma i Manna.

Z ramienia Związku Izb obecny Naczelnik Wydziału p. Kazimierz Jaroszewski.

Na porządku dziennym: 1) przepisy sanitarne dla zakładów fryzjerskich i golarskich. 2) czas pracy w niedziele i święta w zakładach fryzjerskich i golarskich.

Sprawę przepisów sanitarnych referował p. Jaroszewski. Mówca stwierdza, że Zjazd delegatów Cechów i Zrzeszeń Fryzjerów Chrześcijan z całej Polski, który się odbył w Poznaniu dnia 30 kwietnia 1934 r., mylił się, uważając, że rozporządzenie Ministra Zdrowia Publicznego z dnia 6 marca 1922 roku nie obowiązuje. Zostało ono przedłużone na mocy rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 17.V.1924 r. o dalsze dwa lata a ostatecznie rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29.IV. 192 6r. przedłużyło moc obowiązującą aż do odwołania. Odwołanie dotychczas nie ukazało się a temsamem przepisy sanitarne z roku 1922 są w pełni obowiązujące. Związek Izb Rzemieślniczych po otrzymaniu rezolucji Zjazdu w Poznaniu rozpisał ankietę do Izb Rzemieślniczych, które opowiedziały się za wprowadzeniem w życie postanowień Zjazdu, dotyczących przepisów sanitarnych dla zawodów fryzjerskiego i golarskiego.

Po wyczerpującej dyskusji Komisja jednogłośnie uchwaliła poprawki Zjazdu Poznańskiego, których treść jest następująca:

§ 1. winien otrzymać brzmienie następujące:

Fryzjer, pragnący otworzyć zakład, winien celem uzyskania pozwolenia, złożyć właściwemu Wydziałowi Przemysłowemu oprócz karty rzemeiślniczej zaświadczenie właściwego Wydziału Zdrowia Publicznego, stwierdzające, że lokal obrany na zakład odpowiada wszelkim wymogom sanitarnym.

§ 2. winien zostać zmieniony na następujące brzmienie:

Zakłady fryzjerskie winny być urządzone w pomieszczeniach dostatecznie obszernych, nie łączących się z mieszkaniem i posiadających osobne ubikacje, przeznaczone na salon męski i damski oraz dalsze, przeznaczone na poczekalnie dla pracowników t. zw. pracownie.

O ile w zakładach tych istnieje pracownia perukarska lub izba felczerska, to każda z nich winna mieć oddzielne pomieszczenie.

Jako minimum powierzchni przyjmuje się, że w salonie na każdą toaletę, przy której może pracować fryzjer, winno wypaść 4 metry kwadratowe.

Do § 4. należy wprowadzić następujące uzupełnienie:

W miejscowościach, posiadających kanalizację, winien w zakładach fryzjerskich znajdować się kran i zlew (skanalizowane).

§ 6. winien otrzymać dodatek:

Mydlenie pendzlem jest dozwolone, o ile zakład dany posiada odpowiednie urządzenie do odkażania pendzli po każdorazowem użyciu.

Postulat 2) dotyczący należytej kontroli, byłby załatwiony § 1. rozporządzenia w nowem proponowanem przez Zjazd brzmieniu.

Zjazd delegatów wypowiedział się pozatem, że o ile przepisy sanitarne dla małych miast, w których jest brak urządzeń kanalizacyjnych, przewidzieć muszą muszą pewne względy, to w dużych miastach wprowadzenie ich w życie jest nieodzowne ze względu na niesamowitą konkurencję, która w obecnych warunkach się wytworzyła.

Ponadto Komisja uchwaliła szereg innych poprawek, a mianowicie:

1) „Czasokres przejściowy dla doprowadzenia istniejących zakładów fryzjerskich i golarskich do stanu wymaganego obowiązującemi przepisami sanitarnemi, winien wynosić: dla m. st. Warszawy 1 rok, dla miast wojewódzkich 2 lata, dla wszystkich innych miast i miejscowości 3 lata. Wyjątkowo ze względu na specyficzne warunki regjonalne dla miast i miejscowości prowincjonalnych ,okres ten może być przedłużony przez władzę wojewódzką w drodze porozumienia z właściwą Izbą Rzemieślniczą.

2) „Przed otworzeniem zakładu fryzjerskiego winno nastąpić zgłoszenie jeszcze nieurządzonego lokalu do wydziału sanitarno-budowlanego w celu zaopinjowania, czy dany lokal nadaje się na zakład fryzjerski".

3) W komisji sanitarno-budowlanej winien się znaleźć przedstawiciel rzemiosła fryzjerskiego, delegowany przez Izbę Rzemieślniczą".

Odnośnie pkt. 2 porządku dziennego p. K. Jaroszewski poinformował zebranych że wszystkie Izby Rzemieślnicze wypowiedziały się za kilkugodzinną pracą w niedziele i święta w zakładach fryzjerskich i golarskich. Po referacie i krótkiej dyskusji Komisja wypowiedziała się za wprowadzeniem pracy w niedziele i święta. Uchwała, dotycząca 2 pkt. porządku dziennego, została powzięta pod nieobecność pp. Aniołowicza, Borkowskiego i Widzińskiego.

Projekt zmiany Konstytucji w Ciałach Ustawodawczych

Na jednem z ostatnich posiedzeń Komisji Konstytucyjnej Senatu, a dnia 16 b. m. na plenum Senatu, został po przeprowadzeniu pewnych poprawek uchwalony projekt zmiany Konstytucji. Jak czytelnikom wiadomo, projekt ten został przyjęty przez Sejm w dniu 26 stycznia 1934 r., poczem przesłano go do Senatu, jako drugiej Izbie parlamentarnej. Wobec faktu, iż zeszłoroczna sesja miała się podówczas ku końcowi, Senat nie zdążył przepracować odpowiednich zmian. Stało się to dopiero w roku bieżącym.

Projekt nowej Konstytucji składał się pierwotnie z 63 artykułów, z których grupa 1-sza od 1 — 10, określała ustrój Państwa, obowiązki obywateli wobec Państwa i przyszłych pokoleń. Dalsze artykuły tej grupy precyzują funkcje i rolę Prezydenta Rzeczypospolitej, pod którego zwierzchnictwem pozostają Rząd, Sejm, Senat, Wojsko, Sądy,

Kontrola Państwowa oraz samorząd terytorjalny i gospodarczy.

Artykuły 11—19 zawierają postanowienia dotyczące roli i zadań Prezydenta w stosunku do rządu, w zakresie reprezentacji na zewnątrz, wojny i pokoju, zawierania umów z innemi państwami, obsadzania urzędów państwowych. W myśl przepisów nowej Konstytucji Prezydent korzysta z uprawnień osobistych: wyznacza jednego z dwóch kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej, mianuje i zwalnia Prezesa Rady Ministrów, ministrów i innych wysokich dostojników państwowych.

Dalsze artykuły 20—25 charakteryzują prawa i obowiązki Rządu, poczem w art. 26—33 znajdujemy kompetencje Sejmu, procedurę sesyj sejmowych zwyczajnych i nadzwyczajnych i t. d.

Prawo wyborcze do Sejmu i Senatu zawarte będzie w ordynacji wyborczej.

W drugiej części Konstytucji sprecyzowane są postanowienia w zakresie ustawodawstwa, budżetu, wojska, sądów, administracji państwowej stanu zagrożenia Państwa, zmiany Konstytucji.

Do projektu powyższego Senat Rzeczypospolitej wniósł następujące poprawki: W art. 10-tym, ust. 1-szy do słów „żadne działanie nie może stanąć w sprzeczności z celami Państwa", dodano „wyrażonemi w jego prawach".

W art. 13, który mówi o prerogatywach Prezydenta, o prawie łaski i wykonywaniu pieczy prawnej, skreślono „i wykonywanie pieczy prawnej", przenosząc ten moment do rozdziału o sądach, gdzie obszerniej zagadnienie to zostało sprecyzowane.

Następnie Senat wprowadził nowy artykuł (32) w odniesieniu do sprawowania mandatu poselskiego. Artykuł ten brzmi: 1) Poseł nie może sprawować mandatu senatorskiego, 2) Ustawa oznaczy urzędy i stanowiska, których przyjęcie pociąga za sobą utratę mandatu poselskiego, 3) Posłowi nie wolno wykonywać czynności, nie dających się pogodzić ze sprawowaniem mandatu, pod skutkami „określonemi w ustawie.

W art. 31 w ustępie, za co poseł może być pociągnięty do odpowiedzialności zamiast wyrazów: „sprzeczne z treścią ślubowania", wstawiono: „sprzeczne z obowiązkiem wierności wobec Państwa Polskiego".

Ważne są poprawki wniesione w rozdziale dotyczącym sądów. Zadania sądownictwa są tam określone następująco: „Przez wymiar sprawiedliwości Sądy strzegą ładu prawnego w Państwie i kształtują poczucie prawne społeczeństwa".

Następnie dodaje się nowy artykuł tej treści: 1) Sędziów mianuje Prezydent Rzeczypospolitej, jeżeli ustawy nie stanowią inaczej, 2) organizację sądów, tudzież odrębne stanowisko sędziów, ich prawa i obowiązki oraz uposażenie określą ustawy.

Również nowy artykuł określa immunitet sędziów: Sędzia nie może być pociągnęty do odpowiedzialności karnej bez zezwolenia właściwego sądu dyscyplinarnego ani zatrzymany bez nakazu sądu chyba, że został schwytany na gorącym uczynku.

Dawny artykuł 51-szy o swobodach obywatelskich zamiast 3 otrzymał 6 ustępów. Zmiany te opiewają: 1) Żadna ustawa nie może zamykać obywatelowi drogi sądowej dla dochodzenia krzywdy lub szkody, 2) poręcza się wolność osobistą, nietykalność mieszkania i tajemnicę korespondencji, 3) ustawy określą warunki, w jakich może

KAZIMIERZ JAROSZEWSKI

O dalszą reformę Ustawodawstwa Socjalnego

(Ciąg dalszy)

To są najważniejsze przepisy projektu. Dodać jeszcze należy, że projekt nie przewiduje żadnych specjalnych przepisów poza normalnemi sankcjami, odnoszącemi się do wierzycieli i dłużników i że w razie kwestyj spornych odsyła do prawa ogólnego.

Projekt liczy się z rzeczywistością, przystosowuje się do różnych warunków zawodowych i regjonalnych, korzysta z doświadczeń, poczynionych przez inne instytucje i największą jego troską jest zapewnienie ubezpieczonym wolności zagwarantowanej prawem i czuwanie nad ich oszczędnościami. Projekt, jako dzieło przezorności, korporacyjnej organizacji, ma za zadanie odrodzenia zubożałych wsi, miasteczek i miast.

PROJEKT USTAWY O OSZCZĘDNOŚCI INDYWIDUALNEJ I UBEZPIECZENIU SPOŁECZNEM. *)

Rozdział I.
Ogólna organizacja.

Art. 1. Oszczędność indywidualną i ubezpieczenia emerytalne, na wypadek niezdolności do pracy i na wypadek choroby organizuje się pod kontrolą Państwa, w ramach poszczególnych zawodów i okręgów.

Art. 2. W ciągu sześciu miesięcy po 1-ym stycznia, który nastąpi po ogłoszeniu niniejszej ustawy, zostaną utworzone we wszystkich okręgach gospodarczych, wyznaczonych łącznem rozporządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu, Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Ministra Opieki Społecznej, wojewódzkie izby ubezpieczeń zawodowych, posiadające osobowość prawną i uprawnione do organizowania i administrowania oszczędnościami i składkami ubezpieczeniowemi.

Art. 3. W tym celu, w wyżej wymienionym terminie powstanie w każdym z powiatów tworzących okręg gospodarczy, komisja organizacji zawodowej, która będzie stanowić sekcję wojewódzkiej Izby ubezpieczeń zawodowych.

W skład każdej komisji wejdą:

2 członków, wyznaczonych przez Izbę Przemysłowo-handlową,

2 członków wyznaczonych przez Izbę rolniczą,

2 przedstawicieli rzemieślników, wyznaczonych przez Izbę rzemieślniczą,

2 przedstawicieli wolnych zawodów, wybranych trybem ustawowo ustalonym,

2 przedstawicieli związków lekarzy i aptekarzy,

4 pracowników umysłowych różnych kategorji, wybranych przez istniejące organizacje zawodowe,

4 robotników różnych kategoryj, wybranych przez istniejące organizacje zawodowe obotnicze.

Powyżsi członkowie komisji w liczbie 18 wybiorą prócz tego 2 osoby w charakterze rzeczoznawców.

*) *Projekt opracowany na podstawie prac parlamentu francuskiego nad reformą ustawodawstwa socjalnego 1928—1930, a w szczególności projektów posła Xavier Vallat, jak również na podstawie projektu systemu indywidualnej oszczędności, opracowanego przez Koło Gospodarcze Posłów i Senatorów B. B. W. R. w listopadzie 1932 r.*

być dokonana rewizja osobista lub domowa albo naruszona tajemnica korespondencji.

Wymienione poprawki i uzupełnienia zostały przez Sejm Rzeczypospolitej przyjęte en bloc. Projekt zostaje obecnie przesłany do Sejmu, gdzie przypuszczalnie pod koniec bieżącego miesiąca będzie ostatecznie przyjęty. W ten sposób zostanie dokonana doniosła w swych skutkach zmiana ustroju Rzeczypospolitej Polskiej, która naprawia błędy Konstytucji marcowej z r. 1921-go i przyszły rozwój naszego Państwa opiera na silnych fundamentach prawa konstytucyjnego.

Rzemieślnicy — Powstańcy i Zesłańcy 1863 r.

W 72-lecie Powstania Styczniowego.

Już w r. 1848 powtórnie zesłany na Sybir, Józef Bogusławski, spotkał na etapie w Tobolsku szewca z Warszawy, Józefa Tokarzewskiego, a w dalszej drodze, na etapie w Ust-Kamienogorsku, „czterech krawczyków z Warszawy, skazanych za puszczenie nad Wisłą zabawki w kształcie Białego Orła, mianowicie: Jana Marszanda, Kazimierza Bazylewskiego, Konstantego Kalinowskiego i Feliksa Fijałkowskiego".

To były pierwsze spośród sfer rzemieślniczych, ofiary prześladowań moskiewskich za sprawę niepodległościową. Dopiero poczynając od r. 1860, czasu manifestacyj narodowych, aż po ostatnie drgnienia Powstania Styczniowego, poczęły się liczniej, pola bitew powstańczych i szlaki syberyjskie zapełniać przedstawicielami rzemiosła, którzy narówni z innemi warstwami ciemiężonego Narodu stanęli w potrzebie Ojczyzny. W b. niekomletnym i wadliwie zestawionym „Imieniospisie poległych i straconych ofiar Powstania 1863 i 1864 r.", wydanym przez Hipolita Stupnickiego, znajdujemy sporo rzemieślników. Jest tam stolarz z Lublina, Ciekunowski Józef, który zginął w wyprawie Jagmina, drugi stolarz ze Świsłoczy, Nowakowski, którego Moskale wlekli za sobą do Prużany, tam mu ucięli ręce i powiesili 14 lipca 1863; znajdujemy też w tpm „Imieniospisie" szewców: Dubińskiego z Gostynia poznańskiego, Matysiewicza, dawnego ułana z 1831 r., który przystąpił do Powstania z dwoma synami i chwalebnie poległ, Nowakowskiego z Rogoźna Wkp., wreszcie, uczniów szewckich: Wąsowicza ze Stęszewa, poległego pod Olszową 22 marca 1863 i Antoniego Pawłowskiego (obaj z Wielkopolski), który zginął w bitwie pod Miechowem. Spomiędzy wielu innych rzemieślników, którzy wtedy życie swe oddali za sprawę wyzwolenia Ojczyzny, wymienić należy: Bronisława Jaskulskiego, bronzownika, powieszonego w Warszawie 10 lutego 1864 r., krawca Józefa Kamińskiego, również powieszonego w Warszawie 4 września 1863 r., Szyndlera, straconego w lutym 1864 r. i malarza Władysława Wnętowskiego, również powieszonego na stokach Cytadeli 16 grudnia 1864 r. Doliczyć, wreszcie, trzeba braci Józefa i Aleksandra Rewkowskich, rzemieślników, powieszonych na rozkaz Murawjewa, bez sądu, w Wilnie 17 sierpnia 1863 r. za to, jakoby wiedzieli o przygotowywaniu zamachu na marszałka szlachty, Domejkę. No i Sobociński — kowal z poznańskiego, który chciał się przedrzeć przez granicę do Powstania, ale został złapany przez Prusaków i tak

---

Członek wojewódzkiej Izby Ubezpieczeń zawodowych nie może równocześnie piastować mandatu poselskiego.

Ze wszystkich powiatowych komisyj organizacji zawodowej, które powstały w jednym okręgu gospodarczym, powstaje wojewódzka Izba ubezpieczeń zawodowych.

Art. 4. Wojewódzkie Izby ubezpieczeń zawodowych wybierają:

prezesa, oraz tylu wice-prezesów i sekretarzy, ile powiatów liczy dany okręg gospodarczy, to znaczy, że jeden wice-prezes i jeden sekretarz przypada na każdy powiat.

Wojewódzkie Izby ubezpieczeń zawodowych odbywają zebrania dwa razy do roku, poza tem biuro Izb może zwołać zebranie bądź z urzędu, bądź też na żądanie 1/4 członków tychże Izb lub na żądanie jednej z komisyj organizacji zawodowej.

Art. 5. Wojewódzkie Izby ubezpieczeń zawodowych rozpatrują następujące sprawy:

1) ustalają dla każdego okręgu i wewnątrz okręgu, dla pracowników umysłowych i robotników, obojga płci, każdego zawodu, uwzględniając oczywiście położenie ekonomiczne, potrzebne urządzenia i w danym wypadku stopnie uważane za konieczne:

a) cyfrę zarobków rocznych, powyżej której lub poniżej której ubezpieczenie przestaje obowiązywać, cyfra ta winna wynosić maksimum 6000 zł., a minimum 480 zł. rocznie

b) *stopę procentową, według której mają być obliczone składki ubezpieczonych i pracodawców, składka, uiszczana przez obie strony nie może wynosić mniej niż 1% zarobku, a nie więcej niż 10%;*

c) Część składki z ubezpieczenia chorobowego, przypadająca na Wojewódzką Izbę ubezpieczeń zawodowych nie może wynosić mniej ni. 0,5% zarobku.

d) stosunek, według którego pracodawcy, pracownicy umysłowi i robotnicy opłacają składki:

e) wiek, upoważniający ubezpieczonych do pobierania renty starczej, wiek ten wynosi maksimum 60 lat.

2. Określają kategorje osób, które podobnie jak pracownicy podlegają obowiązkowi ubezpieczenia, oraz kategorje osób, które mogą ubezpieczyć się dobrowolnie.

3. Porozumiewają się w sprawach ubezpieczenia od choroby z Izbą lekarzy danego okręgu, oraz w sprawie taryf i różnych szczegółów, tyczących świadczeń i usług lekarskich, zabiegów chirurgicznych i lekarstw.

4. Rozpatrują wogóle wszelkie sprawy, odnoszące się do organizacji upezpieczeń zawodowych, poruczonych im przez zainteresowanych Ministrów. Przed rozpatrzeniem poszczególnych spraw Izby ubezpieczeń zawodowych mogą w razie potrzeby przeprowadzić ankietę wśród czynników zainteresowanych.

Art. 6. Uchwały wojewódzkich Izb ubezpieczeń zawodowych należy w ciągu 8 dni przesłać Ministrowi Opieki Społecznej.

(D. c. n.)

przez nich dotkliwie pobity, że zmarł w drodze do więzienia w r. 1864.

Tych z rzemieślników-powstańców, którzy uniknęli stryczka, tłumnie popędzono na Sybir. Sami Moskale przyznają (historyk rosyjski Krapotkin), że zesłano wtedy na wygnanie „...przeważnie umiejętniejszych rzemieślników, najlepszych przedstawicieli inteligentnego warszawskiego proletarjatu". Toteż pamiętnikarze syberyjscy nieraz notują wypadki spotykania się w swych wędrówkach zesłańczych — z rzemieślnikami. W Irkucku, naprzykład, sławny był rzeźnik z Warszawy, Kolbe; sławny był z tego, że wyrzucił ze swego sklepu urzędnika moskiewskiego, gdy ten nie chciał mu zapłacić za towar, tłumacząc się, że nie ma ani kopiejki. W Kamionce majster garbarski z Warszawy, Holcendorf, założył do spółki z zesłańcem-pamiętnikarzem, Świętorzeckim — garbarnię. W Tobolsku umarł na tyfus kowal, Franciszek Mosiłowski, który przystąpił do Powstania z 2 synami. Dawny uczeń gimnazjalny, Leonard Mężyński, syn żołnierza 1831 r., po powrocie z zesłania osiadł w Tarnopolu i został tam mistrzem ciesielskim. Możnaby długą przytaczać litanję nazwisk rzemieślników-zesłańców za sprawę 1863 r.

Rząd rosyjski wyznaczał zesłańcom po 2 rb. miesięcznie. Oczywiście, nie można było z tego wyżyć. Toteż rzemieślnicy musieli szukać roboty, i w ten sposób powracali do zatrudnień, wykonywanych w kraju, przeważnie do ciesielstwa i stolarstwa. Pełno też było krawców, kowali, zegarmistrzów i t. d.

W r. 1865 rząd rosyjski zabronił zesłańcom polskim nauczania i pomagania w pisaniu, a wezwał ich do zajęcia się, między innemi zatrudnieniami, i rzemiosłem. To zmusiło wielu zesłańców, rekrutujących się ze sfer szlacheckich i inteligenckich, do wyuczenia się również niektórych umiejętności rzemieślniczych. Po kilku latach gromady dotychczasowych rzemieślników powiększyły się o kadry nowych, już — że się tak wyrazimy — syberyjskich. Zasilenie szeregów rzemieślniczych nowym, inteligentnym elementem miało swoje dobre skutki.

W r. 1870 poczęły powstawać na Syberji polskie, zesłańcze spółki rzemieślnicze. Jak podaje jeden z pamiętnikarzy, „tapicerowie i fabrykanci powozów utworzyli stowarzyszenie zjednoczonych rzemieślników", które przy prostszych robotach zatrudniało nawet miejscową ludność. W Irkucku powstała „kompanja stolarzy", na czele której stanęli zesłańcy Ejchmüler i Żebrowski. Kompanja otrzymała roboty przy budowie w Irkucku teatru. Stało się jednak nieszczęście. Oto Żebrowski za otrzymane od Ejchmüllera, a wpłacone przez gubernatora Sinielnikowa pieniądze nie kupił potrzebnych materjałów. Ejchmüller poszedł do gubernatora tak rzecz wytłumaczyć, by nie narazić na przykrości rodaka. W czasie rozmowy na ten temat Sinielnikow uderzył Ejchmüllera laską w twarz, za co ten go spoliczkował. Ostatecznie, mimo zapewnień z różnych stron, że sprawa groźnie się nie skończy, mściwy gubernator kazał rozstrzelać Ejchmüllera, co wywołało oburzenie na niego ludności. Jeśli już mowa o Irkucku, to wymienić trzeba stamtąd krawca Kolankiewicza i szewca Marcinkowskiego, którzy dobrze znani byli bliższej i dalszej okolicy.

Manifest cara Aleksandra III z dn. 27 maja 1883 r. prawie w zupełności likwidował karę zesłania. Większość przebywających jeszcze na Syberji wygnańców z 1863 r. jęła szykować się do powrotu do kraju, opuszczonego przed 20 laty. Odjeżdżających — wspomina pamiętnikarz Librowicz — żegnano „bratnim uściskiem ręki i życzeniem wszystkiego dobrego", a gazeta irkucka, „Sibir", pisała w tym czasie, między innemi, że Polacy „bardzo wiele przyczynili się do rozwoju rzemiosł na Syberji... „Wędliniarnie, cukiernie i kilka innych przemysłów wyłącznie tylko Polakom zawdzięczają swoją egzystencję i rozwój następny na Syberji".

* * *

Wróćmy jednak do Powstania, którego tragizmu nie wymażą nam z pamięci najlepsze nawet czasy rozwoju „wędliniarni, cukierni i kilku innych przemysłów" syberyjskich, stworzonych przez męki zesłania. Egzekucja 5 sierpnia 1864 r., dokonana na Traugucie, Jeziorańskim, Krajewskim, Toczyskim i Żulińskim, oznaczała koniec Powstania Styczniowego, „jakkolwiek próby podtrzymania organizacji i walki trwały jeszcze dobre pół roku". Ostatnim partyzantem był ks. Brzózka, a towarzyszył mu kowal Wilczyński. Obu schwytano 29 kwietnia i powieszono 24 maja 1865 r. w Sokołowie. Rzemieślnik dotrzymał placu księdzu.

Wł. Przyłuski

Nasilenie liczbowe warsztatów

W artykule p. t. „Łódź", zamieszczonym w 2-gim numerze „Rzemiosła" z bieżącego roku wkradła się omyłka. Na stronie 2-giej w tabelce statystycznej, trzecia kolumna cyfr, określająca procentowość nasilenia, nie odnosi się do liczby ludności, lecz liczby warsztatów rzemieślniczych, która wynosiła w r. 1932-gim 320.577.

Uzupełniając tabelkę odnośnemi cyframi procentów warsztatów w stosunku do liczby ludności, otrzymamy obraz następujący:

Warszawa	1.40	%
Białystok	1.30	„
Brześć	0.88	„
Grudziądz	1.18	„
Kielce	1.32	„
Kraków	0.83	„
Lublin	1.17	„
Lwów	1.17	„
Łódź	1.19	,
Łuck	0.77	„
Nowogródek	0.75	„
Poznań	1.39	„
Stanisławów	0.55	„
Tarnopol	0.46	„
Włocławek	1.31	„

Kolejność nasilenia: 1) Warszawa (1.40%), 2) Poznań (1.39%), 3) Kielce (1.32%), 4) Włocławek (1.31%), 5) Białystok (1.30%), 6) Łódź (1.19%), 7) Grudziądz (1.18%), 8) Lublin (1.17%), 9) Wilno (1.01%), 10) Brześć n/B (0.88%), 11) Kraków (0.83%), 12) Łuck (0.77%), 13) Nowogródek (0.77%), 14) Lwów (0.66%), 15) Stanisławów (0.55%), 16) Tarnopol (0.46%).

Zestawienie powyższe wykazuje pewne przesunięcia poszczególnych okręgów wojewódzko - izbowych lecz w zasadzie jeszcze dobitniej potwierdza słuszność tezy wysuniętej przez autora artykułu.

PODATKI I USTAWODAWSTWO PODATKOWE

Świadectwa handlowe IV kategorji

Czy zachodzi obowiązek nabywania świadectw przemysłowych IV kategorji handlowej przez rzemieślników, posiadających zakłady rzemieślnicze, a sprzedających swe wyroby na targach i jarmarkach.

Już od szeregu lat — urzędy skarbowe w bardzo licznych wypadkach sporządzają protokóły i wydają orzeczenia karne na rzemieślników, posiadających na swe warsztaty świadectwa przemysłowe, przeważnie VIII kategorji — za nieposiadanie odrębnych świadectw przemysłowych IV kategorji handlowej na oddzielne zakłady handlowe, za które Urzędy Skarbowe uznają sprzedaż wyrobów własnych na targach i jarmarkach.

Takie stanowisko Urzędów wywołuje wielkie rozgoryczenie pośród wielotysięcznych mas najmniej zamożnych rzemieślników, którzy nie są w stanie ponosić dodatkowych ciężarów, w postaci nabycia świadectwa przemysłowego IV kategorji handlowej, którego cena jest 2-krotnie wyższa od ceny świadectwa VIII kategorji przemysłowej.

Przykład: obciążenie rzemieślnika, np. w **Grudziądzu** podatkiem przemysłowym za rok podatkowy 1934 przy obrocie rocznym 3000 złotych:

a) świadectwo przemysłowe 8 kategorji wraz z dodatkami (m. Grudziądz II klasa miejscowości)	zł. 18.—
b) świadectwo przemysłowe IV kategorji handlowej	zł. 36.—
c) zryczałtowany podatek przemysłowy od obrotu wraz z dodatkami	zł. 33.75
Razem	zł. 87.75

A zatem **obciążenie wraz z dodatkami, podatkiem przemysłowym 3000 zł. obrotu wynosi około 3% w Grudziądzu, 3,3% — w Łodzi, i około 4% w Warszawie.**

Jest to obciążenie najdrobniejszych warsztatów bardzo znaczne a podkreślić należy, że w stosunku do zakładów wielkoprzemysłowych stopa procentowa opodatkowania jest niewspółmiernie niższa.

Po szczegółowym przeglądzie obowiązujących przepisów: ustawy o podatku przemysłowym (art. 11, 20 i 23), art. 195 Ordynacji podatkowej, ustawy o prawie przemysłowem (art. 61, 63 i 67), tudzież orzecznictwa Najwyższego Sądu (wyroki z dn. 10.3—27 r. i 17.10—30 r.) — należy przyjść do wniosku, że postępowanie władz skarbowych jest niezgodne z powyższemi przepisami i że w tych warunkach zarządzenie Ministerstwa Skarbu z dn. 29 marca 1927 r. LD. V 3926/III zapewne ulegnie zmianie, a to tembardziej, że ustawodawca nie zmierzał do nałożenia dodatkowego ciężaru na najbiedniejsze sfery rzemieślnicze przez nakładanie obowiązku nabycia odrębnych świadectw przemysłowych IV kategorji handlowej, których cena jest dwukrotnie wyższa od ceny podstawowego świadectwa VIII kategorji przemysłowej. To też rzemiosło z uznaniem powita oczekiwane zarządzenie Ministerstwa Skarbu uchylające powyższy obowiązek.

Jednomyślnie przyjęta przez Zarząd Związku Izb Rzemieślniczych R. P. uchwała w tej sprawie z dnia 15 stycznia 1935 r. brzmi, jak następuje:

„Zwrócić się do Ministerstwa Skarbu ze szczegółowem przedstawieniem sprawy i prosić o wydanie w czasie najbliższym zarządzenia wyjaśniającego, że pociąganie rzemieślników, posiadających na swe warsztaty świadectwa przemysłowe oraz karty rzemieślnicze, — do nabywania świadectw przemysłowych IV kategorji handlowej na handel wyrobami własnemi na targach i jarmarkach — nie jest zgodne z przepisami ustawy o państwowym podatku przemysłowym. Ponadto prosić o anulowanie wydanych orzeczeń za czas ubiegły, znajdujących się w postępowaniu odwoławczem, tudzież o umorzenie nieuiszczonych dotychczas z tego tytułu kar grzywien".

Zryczałtowany podatek przemysłowy od obrotu na rok podatkowy 1935

(Uchwała Zarządu Związku Izb)

Licząc się z postulatami sfer rzemieślniczych, wyrażonych we wnioskach wszystkich Izb Rzemieślniczych, tudzież w licznie powziętych uchwałach walnych zebrań sfer rzemieślniczych — Zarząd Związku Izb Rzemieślniczych R. P. przedstawi postulaty w sprawie zryczałtowanego podatku przemysłowego od obrotu dla drobnych przedsiębiorstw— P. Ministrowi Skarbu na specjalnej konferencji, która odbędzie się w Ministerstwie Skarbu w dniu 18 stycznia r. b.

Rozpatrując powyższą sprawę Zarząd Związku Izb wziął pod uwagę również i postulaty rzemiosła **rzeźnickiego i wędliniarskiego,** zmierzające do wyeliminowania tych branż z pod obowiązku opłacania w roku podatkowym 1935 zryczałtowanego podatku przemysłowego od obrotu.

Uproszczone księgi handlowe

Przedstawiony przez Związek Izb Rzemieślniczych R. P. wzór uproszczonych ksiąg handlowych dla rzemiosła został już przez Ministerstwo Skarbu zatwierdzony decyzją LD V 1535/I/35 r.

Również i dalsze postulaty Związku Izb w tej sprawie, jak np. przedłużenie terminu zaświadczania tych ksiąg, wpisy do nich tranzakcyj, zawartych przed datą zaświadczenia ksiąg i t. d. zostaną również przez Ministerstwo Skarbu przychylnie rozpatrzone.

Druk powyższych ksiąg wraz z odpowiednią instrukcją, co do ich

prowadzenia nastąpi w czasie najbliższym.

Bliższe szczegółowe wyjaśnienia otrzymają czytelnicy „Rzemiosła" w dniach najbliższych.

Sprawa prowadzenia ksiąg handlowych była tematem szczegółowej dyskusji na posiedzeniu Zarządu Związku Izb w dniu 15 stycznia 1935 r., który postanowił polecić Administracji tygodnika „Rzemiosło" zajęcie się drukiem i wydaniem uproszczonych ksiąg handlowych.

Wyjazd Delegacji Rzemieślniczej Zagranicę

W ubiegłym tygodniu wyjechali z Polski do Anglji, Francji, Belgji i Holandji przedstawiciele Spółdzielni Eksportowej Wyrobów Rzemieślniczych Ziem Północno-Wschodnich ,a mianowicie p. Młynarczyk, prezes Spółdzielni i dyrektor Izby Rzemieślniczej w Wilnie, oraz p. Nohimson, kierownik działu handlowego tej Spółdzielni celem zbadania możliwości eksportowych do tych krajów. Delegaci zabrali ze sobą wzory, fotografje i cenniki wyrobów rzemieślniczych, aby na miejscu nawiązać bezpośredni kontakt z odbiorcami zagranicznymi.

Wyjazd delegacji, w obecnej chwili wysoce aktualny, jest dużym krokiem naprzód w kierunku usamodzielnienia się rzemiosła pod względem eksportu.

Z ruchu wydawniczego

Ustawodawstwo podatkowe. Podatki: dochodowy, przemysłowy, od nieruchomości, od lokali, od niektórych zajęć zawodowych, od energji elektrycznej ,od kapitałów i rent, od placów, od uboju. Ustawy, rozporządzenia, okólniki Ministerstwa Skarbu, orzecznictwo Najwyższego Trybunału Administracyjnego i Sądu Najwyższego, ze skorowidzami i objaśnieniami, opracowali: **Jan Urban,** Sędzia Najwyższego Trybunału Administracyjnego, **Jan Rejs,** Naczelnik Wydziału w Ministerstwie Skarbu i **Tadeusz Kotowicz** p. o. inspektora w Min. Skarbu. Nakładem Stowarzyszenia urzędników skarbowych Warszawa 1935 r. str. 567.

Wprowadzenie w życie ordynacji podatkowej (ustawą z dnia 15. III. 1934 r. Dz. U. R. P. Nr 39 poz. 346), która zunifikowała całość postępowania w sprawach wymiaru wszystkich prawie podatków bezpośrednich, wywołało bogatą literaturę o charakterze podatkowo-skarbowym, mającą za zadanie ułatwienie orjentowania się zarówno organom skarbowym jak przedewszystkiem szerokim masom płatników w całokształcie przepisów podatkowych. Omawiane „Ustawodawstwo podatkowe" jest jednem z najlepiej i najbardziej wszechstronnie ujętem opracowaniem tematu a obejmując ustawodawstwo formalne i znaczną większość przepisów z dziedziny ustawodawstwa materjalnego, oddać powinno znaczne usługi wszystkim czynnikom, biorącym udział w procesie podatkowym, gdyż jest czemś w rodzaju kodeksu podatkowego. Wysoki autorytet autorów, którzy dzieło opracowali, zaopatrując je w liczne uwagi i komentując wyrokami N. Trybunału Administracyjnego i Sądu Najwyższego mówi sam za siebie i sprawia, że będzie ono miarodajnym wykładnikiem nowego ustawodawstwa podatkowego, pożądanem i koniecznem również dla szerokich warstw rzemiosła a zwłaszcza dla jego organizacyj samorządowych, cechowych i stowarzyszeń.

Częściowe wykonywanie niektórych rzemiosł

Zestawił Władysław Dramiński

Stosowanie art. 142 ustawy przemysłowej, zawierającego wyliczenie rzemiosł, nastręcza niekiedy w praktyce władz przemysłowych poważne trudności, zwłaszcza wtedy, gdy chodzi o wydanie karty rzemieślniczej na wykonywanie przemysłu, którego charakter zawodowy wzbudza wątpliwości, czy może być zaliczony do rzemiosła, a jeżeli tak, to do jakiego, czy też stanowi przemysł wolny.

Taki faktyczno-prawny stan rzeczy wywołuje konieczność interpretacji autorytatywnej ze strony Ministerswa Przemysłu i Handlu, jako władzy powołanej do wykonywania ustawy przemysłowej.

Zamieszczamy poniżej szereg wyjaśnień Ministerstwa Przemysłu i Handlu, które mają zastosowanie w praktyce administracyjnej *). Wyjaśnienia te, sądzimy, pozwolą zainteresowanym zorjentować się w granicach uprawnień przemysłowych, jakie posiadają lub posiadać mogą.

1) Na podstawie ust. 2 art. 142 prawa przemysłowego zostało wydane rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 21 marca 1933 r. o uzupełnieniu listy rzemiosł, zawartej w prawie przemysłowem (Dz. U. R. P. Nr. 26 z r. 1933, poz. 222). Rozporządzenie to zawiera następujące postanowienia: „§ 1—Listę rzemiosł, objętą art. 142 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowem (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468), uzupełnia się w następujący sposób: 1) jako nowe rodzaje rzemiosła dodaje się: **„brukarstwo** (wykładanie dróg i ulic płytami i kostkami kamiennemi, drewnianemi oraz klinkierem)" i **„chemiczne czyszczenie i farbowanie odzieży i skórek futrzanych"**; wprowadza się: zamiast „dekarstwo (pokrywanie dachów dachówką, łupkiem)" — **„dekarstwo** (pokrywanie dachów blachą, dachówką, łupkiem lub papą", zaś zamiast „rzeźnictwo" — **„rzeźnictwo i wyrąb mięsa"**. § 2. — Postanowienia § 1 stosują się do całego obszaru, na którym obowiązuje rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowem. § 3). — Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia". — Rozporządzenie to zostało ogłoszone w dniu 13 kwietnia 1933 r., obowiązuje zatem od tego dnia.

Skoro według powyższego rozporządzenia rzemiosłem jest **brukarstwo, w zakresie wykładania dróg i ulic płytami i kostkami kamiennemi, drewnianemi oraz klinkierem,** przeto 1) wszelkie inne prace, wchodzące w zakres budowy i utrzymania dróg, nie są objęte przepisami, dotyczącemi rzemiosła, mogą być

*) Źródło: „Prawo Przemysłowe - zebrał i opracował Roman Stanisław Ślaski, Radca w M. Prz. i H., Warszawa, 1934." str. 152 - 158. —

OŚWIATA WYCHOWANIE KULTURA

Szkolnictwo zawodowe

Referat wygłoszony na posiedzeniu Państwowej Rady Oświecenia Publicznego w dn. 29 listopada 1934 r. przez p. inż. Zygmunta Piotrowskiego, Naczelnika Wydziału Szkół Zawodowych w M. W. R. i O. P.

1.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 21.XI. 1933 r. (Nr. I Pr. 4051/33) o organizacji szkolnictwa zawodowego przewiduje 4 działy: 1. Szkolnictwo Przemysłowe — 19 grup; II. Szkolnictwo handlowe — 2 grupy; III. Szkolnictwo Rolnicze — 3 grupy; IV .Szkolnictwo gospodarstwa domowego — 2 grupy. Poza tem istnieje szkolnictwo artystyczne. Szkoły zawodowe dzielą się na: a) dokszałcające; typu zasadniczego: stopnia niższego, gimnazjalnego, licealnego; c) przysposobienia zawodowego. Poza tem są szkoły mistrzów, szkoły nadzorców oraz kursy różnych specjalności. Jak widać z powyższego zestawienia, szkoły zawodowe pod względem swego zasięgu będą różniły się od ogólnokształcących. Są szkoły o zasięgu na całą Polskę, na okręg gospodarczy w danej dziedzinie przemysłowej, wreszcie na daną miejscowość i najbliższą okolicę. Przy opracowaniu racjonalnego rozmieszczenia szkół zawodowych projektowana liczba tych szkół powinna odpowiadać zapotrzebowaniu życia gospodarczego na pracowników różnych specjalności w różnych dziedzinach i przewidywanym zmianom w rytmie rozwojowym danej specjalności. W związku z tem występują zagadnienia: 1) Zaszeregowania rodzajów specjalistów do różnych typów szkół po uprzedniej analizie czynności i kwalifikacyj tych specjalistów. 2) Obliczenie minimalnego rocznego zapotrzebowania na specjalistów każdego rodzaju, przyjmując pod uwagę ubytek naturalny, zmianę zatrudnienia itp. i wyprowadzając procent ogólnego ubytku w stosunku do kontygentu zarudnionych w danej specjalności. 3) Oszacowanie dopływu do danej specjalności absolwentów odpowiednich szkół, biorąc pod uwagę dopływ również pracowników wyspecjalizowanych w drodze praktyki, terminowania itp. 4) Oszacowanie odpływu absolwentów szkół danego typu do innych zawodów lub pokrewnych zajęć. 5) Obliczenie rocznego zapotrzebowania absolwentów szkół zawodowych na całym terenie Polski i w poszczególnych okręgach gospodarczych. Jak widać z powyższego, niezbędne jest ustalenie liczby pracowników w poszczególnych dziedzinach życia gospodarczego, ustalenie rozmieszczenia ośrodków przemysłowych i handlowych możliwie w poszczególnych powiatach, celem zobrazowania natężenia gospodarczego w związku z orjentacją w zakresie rocznej produkcji warsztatów przemysłowych i rzemieślniczych. Należy przytem przyjąć pod uwagę, że pracownicy np. handlowi ,administracyjni występują w różnych zakładach przemysłowych i handlowych, odmiennych pod względem specjalności.

2.

Niższe szkoły zawodowe, rzemieślnicze — powinny zaspakajać potrzeby lokalne. Przewidywać należy zmiany punktu szkoły po nasyceniu danego rejonu wykwalifikowanemi rzemieślnikami — absolwentami szkół danego zawodu.

---

zatem wykonywane nadal przez robotników niewykwalifikowanych, 2) przedsiębiorstwa asfaltowania dróg czy ulic pozostają nadal przemysłem wolnym (ze stałą siedzibą), wymagającym jedynie zgłoszenia według art. 7 prawa przemysłowego.

Według omawianego rozporządzenia 1) w zakres czynności objętych **„dekarstwem"** wchodzi pokrywanie dachów także blachą. Jednakże **„blacharz"** (posiadający uprawnienie przemysłowe na „blacharstwo"), nie potrzebuje, chcąc pokrywać dachy **blachą,** osobnej karty rzemieślniczej na „dekarstwo"; 2) wprowadzono do rzemiosła w zakresie farbiarstwa **wyłącznie „farbowanie odzieży i skórek futrzanych".**

2) W sprawie **rozgraniczenia zakresu uprawnień rzemiosła cukierniczego i piekarskiego** Pomorski Urząd Wojewódzki rozesłał podległym mu władzom następujące pismo okólne z dn. 23 kwietnia 1934 r. Nr. HR. 2/6:

„W razie powstania na tamt. terenie sporu pomiędzy rzemiosłem cukierniczem a piekarskiem co do ich uprawnień w dziedzinie wykonywania poszczególnych wyrobów, podaję jako materjał orjentacyjny do wiadomości poniższe wskazówki w tej sprawie, opracowane na podstawie wyników zwołanych przez Izbę Rzemieślniczą w Grudziądzu dwóch konferencyj na ten temat:

„Rzemiosło cukiernicze jest uprawnione do wyrobu wszelkich ciast deserowych, tortów, ciast kruchych, wafli, wyrobów z cukru, marcepanu, czekolady, ciast tak z zaprawą owocową, jak i owocowych wogóle, lodów, kremów i napojów chłodzących, keksów i herbatników czyli wszystkich wyrobów, w których przeważa nie mąka, lecz inne surowce, jak cukier, miód, masło, mak, mleko, migdały, orzechy, owoce i przyprawy korzenne.

„Natomiast **piekarze** uprawnieni są do wyrabiania i wypiekania chleba wszelkiego rodzaju, bułek zwykłych, mlecznych i maślanych, rogalików zwykłych i obsypanych makiem, t. zw. amerykanek, wodnych obwarzanków, roksów, placków zwykłych, hałek, babek drożdżowych i zwykłych.

„Wszystkie zaś inne artykuły, wchodzące w zakres wyrobów mącznych, a powyżej nie wyliczone, których dokładne zakwalifikowanie do jednego z wyżej wymienionych zawodów jest niemożliwe ze względu na trudności przeprowadzenia ścisłej granicy pomiędzy wyrobami obu tych zawodów, **mogą być wyrabiane tak przez cukierników, jak i przez piekarzy".**

3) **Wyrób cukierków (karmelków) i czekoladek oraz kandyzowanie owoców** jest integralną częścią rzemieślniczego przemysłu cukierniczego (M. P. i H. 11. I. 1928 r. Nr. PA. 3730 i 3732 do U. W. w Łodzi i Lwowie).

(D. c. n.)

Niższe szkoły rzemieślnicze powinny być skoordynowane ze szkołami dokształcającemi zawodowemi ze względu na dopływ do rzemiosła wykwalikowanych pracowników w drodze odbycia t. zw. terminu u majstra. Szczególniej występuje to na Kresach Zachodnich, gdzie rzemieślnik głównie przechodzi przez terminowanie, i Wschodzie, gdzie brak jest mistrzów uprawnionych do trzymania treminatorów. Zjawisko przenikania ludności do miast ze względu na rozdrabnianie gospodarstw, konieczność zaopiekowania się masą absolwentów szkół powszechnych I stopnia pod względem przystosowania do życia praktycznego należy również brać pod uwagę przy rozmieszczeniu niższych szkół zawodowcyh.

3.

Gimnazja zawodowe powinny być rozmieszczane w rejonach gospodarczych. Zadaniem ich będzie również odciążenie gimnazjów ogólnokształcących niejednokrotnie może i wytworzenie przez pewien okres tendencyj wychowawczych w danym rejonie w kierunku praktycznego szkolenia celem wyrównania zaniedbań, wytworzonych przez zaborcze rządy i spowodowania przemiany w psychice społeczeństwa. Należy przewidywać wypadki, kiedy gimnazjum lub niższa szkoła zawodowa może być ogniskiem powstania nowej gałęzi rzemiosła. Tak jak sieć gimnazjów zawodowych powinna być organizowana współzależnie z siecią gimnazjów ogólnokształcących i licea zawodowe powinny być zakładane współzależnie z liceami ogólnokształcącemi i powinny mieć zadanie skierowania młodzieży prędzej do pracy produktywnej w zawodzie aniżeli poprzez szkoły akademickie. Punkty liceów zawodowych przypadną w wielkich ośrodkach przemysłowo-gospodarczych (z wyjątkiem liceów rolniczych, których punkt będzie zależny od warsztatu pracy).

4.

Szkoły dokształcające zawodowe ze względu na ich znaczenie, masowość i obowiązek ustawowy, stanowiąc najliczniejszą grupę szkolnictwa zawodowego, stają się powszechnie zawodowemi wszędzie, gdzie istnieje grupa młodocianych pracowników czy to jako terminatorów, czy uczni przemysłowych lub jako robotników. Praca badawcza w myśl przytoczonych założeń prowadzona jest przez Komisję Sieci Szkół, gomadzone są materjały, stawiane wnioski w związku z systematyczną penetracją monograficzną powiatu za powiatem i wymaganiami ogólnemi życia gospodarczego na terenie Rzeczypospolitej. W rezultacie badania wyłania się potrzeba organizowania gęstej sieci kursów różnych specjalności, stosownie do potrzeb gospodarczych poszczególnych rejonów. Ośrodkami organizacyjnemi kursów byłyby szkoły typu zasadniczego, tworzące wraz z kursami niejako konstelacje punktów szkolenia zawodowego w pewnym kierunku zawodowym w danym rejonie. Zorganizowanie szkoły poprzedzać będzie przygotowanie terenu przez kursy doraźne, wytwarzające potrzebę systematycznego nauczania.

5.

Szkolnictwo rolnicze zasługuje na odrębne potraktowanie w kraju, posiadającym do 70% obywateli rolników. Ustawa z dnia 9 lipca 1920 r. o ludowych szkołach, rolniczych przewiduje jej realizację w ciągu 20 lat. t. j. za 6 lat. Ustawa wymaga założenia w każdym powiecie 2 ludowych szkół rolniczych: męskiej i żeńskiej. Osiągnięto dotychczas około 25% zakreślonego przez ustawę planu. Przy opracowaniu sieci tych szkół występują następujące zagadnienia: 1) Obliczenie przypuszczalnej liczby gospodarstw włościańskich małych i średnich na poszczególnych terenach. 2) Penetracja poszczególnych terenów pod względem geograficznym oraz pod względem użytkowania gruntów, inwentarza żywego, produkcji roślinnej, produkcji zwierzęcej, produkcji leśnej, przemysłu rolnego, rynków płodów rolnych, intensywności gospodarstw, organizacja rolniczych spółdzielczych zagadnień gospodarstw warzywniczo - ogrodniczych itp. 3) Wykorzystanie ośrodków rolnych zarezerwowanych na cele szkolnictwa rolniczego. 4) Uwzględnienie rejonów gospodarczych o specjalnem nastawieniu gospodarki rolnej, hodowlanej itp. (rejonizacja). 4) Wzięcie pod uwagę typu gospodarstwa włościańskiego najbardziej racjonalnego dla danych warunków gleby, klimatu itp. 6) Koordynacja ze szkołami powszechnemi II i III stopnia, najlepiej z t. zw. zbiorczemi w większych ośrodkach wiejskich. 7) Promieniowanie szkół rolniczych w pracy społecznej i ogniskowanie kursów oraz skoordynowanie z akcją P. R. (przysposobienia rolniczego). 8) Zorganizowanie na szerszą skalę akcji stypendjalnej, umożliwiającej posyłanie do szkół rolniczych tych, dla których są przeznaczone, albowiem drobny rolnik nie będzie mógł wysłać dziecka do internatu i opłacać miesięcznie około 20—30 zł. za utrzymanie. 9) Uwzględnienie przemysłu ludowego rękodzielniczego. Szkoły gospodarstwa domowego. Szkoły i kursy gospodarstwa rodzinnego powinny być rozmieszczone przedewszystkiem w ośrodkach fabrycznego i wiejskiego robotnika. Uporządkowanie bowiem budżetu rodziny robotniczej i włościańskiej, odżywianie racjonalne i higjena mają pierwszorzędne znaczenie społeczno-gospodarcze..

Z powyższego referatu wynikają ogólne założenia przy opracowywaniu zasad rozmieszczania szkół wszystkich typów w Polsce: 1) Rozmieszczenie szkół powinno być racjonalne, zgodne z potrzebami kulturalnemi, gospodarczemi i politycznemi, 2) Projektowanie rozmieszczenia szkół powinno być oparte na syntetycznem ujęciu wszystkich potrzeb i zespoleniu wszystkich zagadnień w jedną rozumną i celową całość. 3) Sieć szkół powinna być elastyczna, a organizacja szkół powinna umożliwiać przystosowanie do zmiennych warunków we wszystkich wyżej wymienionych dziedzinach życia. 4) Szkoła powinna znajdować się w warunkach umożliwiających nietylko wychowanie i przygotowanie do życia młodego pokolenia, ale i spełnienie swej roli ogniska kultury i społecznego oddziaływania na środowisko. 5) Sieć powinna być realizowana bez wstrząsów, stopniowo lecz zdecydowanie, w przeświadczeniu słuszności celu; ciągłość przemian będzie wymagała stałej pracy nad zagadnieniem rozmieszczenia szkół.

Inż. Zygmunt Piotrowski.

Praktyki nauczycieli szkół zawodowych

Okólnikiem Nr. 74 z dnia 2 czerwca 1934 r. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zarządziło organizowanie praktyk wakacyjnych dla nauczycieli szkół zawodowych. Ogół czytelników informowaliśmy już w N-rze 20 z dnia 17 czerwca 1934 r. „Rzemiosła" o powyższym okólniku. Obecnie pragnęlibyśmy podzielić się z czytelnikami wynikiem akcji Związku Izb Rzemieślniczych, przeprowadzonej za pośrednictwem Izb Rzemieślniczych, jak również poinformować o wnioskach Związku Izb Rzemieślniczych, przedstawionych Ministerstwu W. R. i O. P.

Na terenie Izby w Białymstoku zadeklarowało gotowość udzielenia praktyk wakacyjnych 66 warsztatów (20 ślusarsko-kowalskich, 12 rzeźnicko-wedliniarskich, 12 szewskich, 11 krawieckich, 1 stolarski i 1 rymarski).

Jedenaście z pośród tych warsztatów udzieliło praktyki 11 nauczycielom i nauczycielkom szkół rzemieślniczo - przemysłowych m. Białegostoku.

Stosunek właścicieli warsztatów do praktykantów był naogół życzliwy i odbywający praktykę uzyskali maximum wiadomości praktycznych, jakich można było nabyć w tak krótkim stosunkowo przeciągu czasu. Oczekiwać należy — pisze Izba w Białymstoku, — że tak dobrze zapoczątkowana myśl praktyk wakacyjnych rozszerzy się w roku przyszłym również na inne zawody i nie ograniczy się wyłącznie do miasta Białegostoku.

Izba Rzemieślnicza w Brześciu dysponowała 19 miejscami dla nauczycieli w 11 warsztatach stolarskich i ślusarskich.

Na terenie Izby w Kielcach odbyło 4-tygodniową praktykę wakacyjną 10 nauczycieli i instruktorów szkół rzemieślniczo - przemysłowych w zakładach krawieckich, cukierniczych, stolarskich oraz w fabrykach maszyn i wyrobów metalowych. Małą ilość zgłoszeń na omawianą praktykę w szczególności ze strony nauczycielstwa szkół żeńskich należy, zdaniem Izby, tłomaczyć tem, że nauczycielstwo to przeważnie uczęszcza w okresie wakacyjnym na kursy przy Państwowem Seminarjum Nauczycieli Rzemiosł w Warszawie, zalecane przez Kuratorjum Szkolne.

Izba w Krakowie podaje wykaz 18 warsztatów rzemieślniczych w Krakowie, które oświadczyły gotowość przyjęcia na praktykę nauczycieli szkół zawodowych (4 zakłady krawieckie męskie, 8 damskich, 3 zakłady stolarskie i 3—szewskie).

Izba we Lwowie w porozumieniu z cechami ustaliła, w których warsztatach rzemieślniczych mogłaby się odbywać praktyka.

Izba w Łodzi poręco poparła inicjatywę praktyk wakacyjnych nauczycieli szkół zawodowych, podkreślając w okólniku do cehów ślusarzy, krawców, kapeluszników, czapników, jubilerów i introligatorów, że praktyka nauczycieli w warsztatach rzemieślniczych przynieść może korzyść zarówno warsztatom, zyskującym w praktykantach siłę teoretycznie wykształconą, jak i nauczycielom, którzy będą mogli zapoznać się bezpośrednio z warunkami pracy warsztatowej i w ten sposób bardziej celowo i praktycznie pracować nad wyszkoleniem młodzieży rzemieślniczej.

Na terenie Izby w Łucku skorzystało z praktyki wakacyjnej 6 osób a mianowicie 2 instruktorów ślusarstwa, 2 instruktorki krawiectwa oraz dyrektor i nauczyciel szkoły rzemieślniczo-przemysłowej. Praktyki trwały od 2 do 4 tygodni, a odbywały się w warsztacie ślusarsko-mechanicznym, w elektrowni miasta Włodzimierza przy montażu maszyn i rurociągów, w warsztacie mechanicznym maszyn rolniczych, w tartaku (mechaniczna obróbka drzewa) i na kursach krawieckich w Warszawie.

Według informacji, odbyło praktykę wakacyjną ogółem 35 nauczycieli i nauczycielek szkół zawodowych.

Co do czasu i warunków, w jakich praktyka nauczycieli szkół zawodowych powinna się odbywać, aby przynieść najwięcej korzyści nauczycielom a z drugiej strony najmniej obciążyć warsztaty rzemieślnicze, nasuwają się następujące uwagi:

O ile okres wakacyj wydaje się być odpowiednim dla rzemiosł grupy budowlanej, o tyle we wszystkich innych rodzajach rzemiosł praktykę nauczycieli powinnoby się organizować w ciągu całego roku, w zależności od ilości i rodzaju pracy, aby umożliwić wszechstronne zapoznanie się z procesem produkcji w okresie normalnego funkcjonowania zakładu, a jednocześnie uwzględnić konieczność wakacyjnego wypoczynku nauczyciela.

W krawiectwie i szewctwie najodpowiedniejszym okresem praktyki mogłaby być wczesna wiosna i późna jesień. Miesiące letnie, ze względu na „sezon martwy" w tych zawodach, zupełnie są dla praktyk nieodpowiednie.

Izba Rzemieślnicza w Łucku podaje ramowy okres praktyk nauczycielstwa w poszczególnych grupach rzemiosła:

w grupie budowlanej — od 1 lipca do 1 września;

w grupie drzewnej — (stolarstwo meblowe, koszykarstwo, tokarstwo i t. d.) przez cały rok, godziny dzienne;

w grupie włókienniczej i skórzanej — w okresie wiosennym i jesiennym, godziny dzienne lub wieczorowe;

w grupie metalowej — (kowalstwa i ślusarstwa budowlanego i maszyn rolniczych) — w okresie wiosennym i letnim, w pozostałych zawodach przez cały rok;

w grupie spożywczej — przez cały rok, w szczególności w okresach przedświątecznych;

w grupie usług osobistych — przez cały rok.

Odnośnie czasu trwania praktyki nauczycieli szkół zawodowych i okresu urządzenia jej w poszczególnych zawodach Związek Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej przedłoży Ministerstwu Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego postulaty rzemiosła w oddzielnym memorjale.

Pożądanem byłoby, ażeby Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecnia Publicznego spowodowało wydanie w odpowiednim czasie okólnika przez Ministerstwo Opieki Społecznej, wyjaśniającego instytucjom ubezpieczeń społecznych, że nauczyciele szkół zawodowych, odbywający praktykę w rzemiośle i przemyśle na podstawie zarządzeń Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego są zwolnieni od obowiązku ubezpieczenia unormowanego ustawą z dnia 28 marca 1933 (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 396), w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 95, poz. 855), jak również wy-

danie okólnika przez Ministerstwo Skarbu, polecającego Urzędom Skarbowym, ażeby nie zmuszały przedsiębiorstw do wykupywania świadectwa przemysłowego wyższej kategorji, jeżeli przyjmą na 4-tygodniową praktykę nauczycieli szkół zowodowych w myśl odnośnych zarządzeń Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Związek Izb Rzemieślniczych na podstawie nabytego doświadczenia stwierdza, że o ile te zarządzenia nie byłyby wydane, w takim razie zostałaby uniemożliwiona akcja praktyk wakacyjnych w warsztatach rzemieślniczych.

Rzemieślnicze wiadomości zagraniczne

Ku zniesieniu nieuczciwej konkurencji.

Rzemieślnicy polscy żalą się często na nielegalną konkurencję ze strony warsztatów szkolnych, więzienniczych jak również przedsiębiorstw samorządowych. Podobne bolączki trapią i rzemieślników zagranicą.

Jako przykład podajemy zarządzenie Rady Ministrów w Austrji, która na wniosek Ministra Handlu na jednem z ostatnich posiedzeń zdecydowała zniesienie drukarni państwowej, której działalność była szkodliwa dla przedsiębiorstw drukarskich prywatnych. Zarządzenie to wywołało żywe zadowolenie w rzemiośle i jest uważane jako realizacja jednego z postulatów rzemieślniczych najbardziej dyskutowanych.

Skrzynka pocztowa

Mgr. A. Gąszczyński, Kutno. Na razie Towarzystwo Oświaty Zawodowej zajmuje się wydawnictwami fachowemi, t. zn. wydawnictwami zawodowemi, związanemi ściśle z zawodami. Opracowanie przedmiotów ogólnych w formie identycznej leży na drugim planie akcji wydawniczej Towarzystwa Oświaty Zawodowej. O rozszerzeniu programu działalności nad wydawnictwami rzemieślniczemi poinformujemy ogół czytelników drogą komunikatu w „Rzemiośle".

Żurychła Paweł, mistrz kołodziejski, Jordanów Małopolski. Towarzystwo Oświaty Zawodowej rozpoczęło wydawnictwa fachowe dla rzemiosła od grupy drzewnej i odzieżowej. W takim razie inicjatywa WPana w opracowaniu podręcznika w formie podanej w „Rzemiośle" Nr. 2 z dnia 13 stycznia 1935 r. zbiega się z akcją Towarzystwa Oświaty Zawodowej. Chętnie widzieć będziemy udział WPana w pracach nad wydawnictwem zawodowem. Począwszy od Nr. 3 rozpoczynamy druk programów egzaminacyjnych w stolarstwie. Rękopisy należy nadsyłać pod adresem Związku Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej: ul. Mazowiecka 1.

Zygmunt Parkiewicz, Wilno. Format wydawnictwa jak również objętość podane były w Nr. 2 „Rzemiosła" z dn. 13 stycznia 1935 r. Zachęcamy WPana do pracy nad wydawnictwami rzemieślniczemi. Zwracamy uwagę WPana na programy w malarstwie i lakiernictwie, ogłoszone w „Rzemiośle". Pytania tych programów ułatwią WPanu pracę nad podręcznikami. Rękopisy należy nadsyłać pod adresem Związku Izb Rzemieślniczych.

Stanisław Lewandowski, Kierownik Działu Krawieckiego w Szkole Zawodowej w Aleksandrowie Kujawskim. Informacje odnośnie formy i objętości wydawnictw fachowych znajdzie WPan w Nr. 2 „Rzemiosła" z dnia 13 stycznia 1935 r. Rękopisy należy nadsyłać pod adresem Związku Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej.

H. L. Goldstein w Będzinie. Rękopisy należy nadsyłać pod adresem Związku Izb Rzemieślniczych, w Warszawie. Odnośnie wydawnictw fachowych znajdzie WPan wskazówki w Nr. 2 „Rzemiosła" z dnia 13 stycznia 1935 r.

Wincenty Rago, Zagórów. W sprawie instruktorów szkół zawodowych ogół rzemieślniczy zostanie poinformowany drogą komunikatu w „Rzemiośle" o poczynaniach Związku Izb Rzemieślniczych R. P.

Przymusowy Cech krawiecko-szewski — Kamień Pomorski. Rzemieślnik, posiadający kartę rzemieślniczą, przenosząc się do innego powiatu, przedkłada jedynie tę kartę, a nie udowadnia ponownie posiadania zawodowego uzdolnienia w sposób, przewidziany w art. 145 lub 146 prawa przemysłowego.

Wydawca: Związek Izb Rzemieślniczych R. P. **Redaktor:** WŁADYSŁAW GINDRICH

Prenumerata: kwartalnie zł. 2.40, półrocznie zł. 4.80, rocznie 9.60.
Ceny ogłoszeń: 1/1 strony — zł. 300, 1/2 — zł. 160, 1/4 — zł. 85, 1/8 — zł. 45, 1/16 — zł. 22.50

Druk. „Współczesna", Sp. z o. o., Szpitalna 10.